

**Posouzení diplomové práce – Kateřina Štroblová, Ženy skupiny UB 12
v kontextu dobové české kultury, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze,
katedra teorie kultury 2009**

Diplomantka si zvolila velmi odvážně dosud málo zpracované období na počátku posledních padesáti let v českém, resp. československém výtvarném umění v osudech celkem 5 autorek – výtvarnic různého zaměření, které už od začátku působily v dané skupině a z nichž některé patří dodnes k významným osobnostem české kultury. Reflektuje nejprve obecně situaci výtvarného umění a kultury od konce 40. do závěru 60. let, včetně tendencí k určitému uvolnění, k nimž lze počítat právě vznik tvůrčích skupin výtvarníků za účasti teoretiků a jejich společné výstavy, které byly vědomým svobodným vystoupením jakožto protipólem oficiálních doktrín a narážely na systém „komisionálních“ výběrů s jasným cenzurním pozadím. Složitost tehdejšího vývoje je dnes již odtažitou a poněkud nesrozumitelnou historickou skutečností, kterou jen obtížně lze vysvětlit ve zkratce nedostatečným výtvarným potenciálem vůdců tehdejšího Svazu československých výtvarných umělců: ke zhodnocení jejich výtvarných výkonů nám chybí dostatečný odstup jak časový, tak i obecně kulturněhistorický, neboť jejich jména figurují mezi dobovými protagonisty a kvalitu díla, které je dnes většinou jen v depozitářích, zastřela populistická propaganda. Naopak řada kvalitních výtvarníků jak tehdy, tak i v době normalizace v 70. letech našla azyl mezi restaurátory a mnozí se stali uznávanými specialisty v tomto oboru a jejich vlastní tvorba se přesunula do pozice privatissim.

Podrobně jsou zdokumentovány osudy skupiny UB 12 včetně řady citací z dobových nebo autorských materiálů a i když ve své době byla skupina považována za „krotké modernisty“, byla rozhodně významným počinem, neboť z velké většiny jejich členů se staly významné osobnosti naší výtvarné scény, mezi nimiž patří nezastupitelné místo právě ženám. Věra Janoušková, Alena Kučerová, Daisy Mrázková, Vlasta Prachatická nebo Adriena Šimotová jsou příslušnicemi první poválečné výtvarné generace, která dnes už patří ke klasikům české moderny.

V. Janoušková a V. Prachatická vytvářely především plastiky a objekty, D. Mrázková se zaměřila na malbu a kresbu, A. Kučerová vytváří kromě originálních grafik i objekty a A. Šimotová je autorkou kreseb, maleb i objektů. Diplomantka postupně sleduje jejich vlastní výtvarné dráhy a hledá jak jejich specifické znaky, tak i společné jednotící prvky, které vidí zejména v nové figuraci, poetice všednosti, vztahu ke krajině a v ilustrátorské tvorbě k literárním dílům. Přitom se snaží nahlédnout i do problematiky „genderu“, resp. hledá odlišnosti umění této doby, vytvářeného ženami, od umění, které je dílem mužských autorů, neboť historicky je oblast výtvarného umění výrazně maskulinní a jen výjimečně jsou v minulosti citovány některé význačné autorky, nedosahující však významu a slávy svých mužských protějšků. Zde nachází rozdílnou situaci od západoevropské a americké kulturní sféry: ideologický postulát prožimního umění v rámci svých omezení přinášel relativní

rovnoprávnost mužům i ženám a dovolil, aby se prosadily některé výrazné autorky a mezi nimi i ženy – výtvarnice ze skupiny UB 12, které sice byly znevýhodněny většinou obvyklými rodinnými povinnostmi, ale přesto dokázaly podat svůj osobitý pohled na svět kolem sebe, vnesly do výtvarného umění odlišné myšlení a zvýšenou citovost, včetně výrazné vnitřní svobodomyšlnosti bez proklamativní emancipace. Je zřejmé, že žádná z nich se necítila diskriminována svými partnery a spolupracovníky a naopak většina z nich by nikdy nechtěla hovořit o „ženském umění“, naopak se brání jakékoliv polarizaci a diplomantka na závěr cituje i významného teoretika Jindřicha Chaloupeckého, který označuje mužský a ženský princip za dva póly téže bytosti, kdy dosud převažující fyzická superiorita je díky obecnému vývoji již překonána a navrhuje návrat k tvůrčím silám ženské části duše lidstva.

Zdá se, že genderové studie jsou v poslední době poněkud módní záležitostí, ale většina z nich je pojímána z pohledu euroamerické kulturní sféry, jejíž vývoj v oněch dobách se ubíral zcela jinými cestami a vlastně nemůže nikdy plně rezonovat s totalitními režimy, jejichž „civilistní“ přístup k otázkám žen sklouzával až k potlačení veškeré ženskosti a produkci jednotných plánovitých bezpohlavních výrobních sil, což však individualita výtvarné tvorby nepřipouští a snad právě proto zdánlivá rovnost dovolila naopak vyrůst řadě osobitých autorek. Diplomantka vcelku dobře zvládla svůj nelehký úkol, který by měl být dále hlouběji rozpracován, což je spíše úkolem pro širší kolektiv z různých oborů, neboť v mnohých tvůrčích disciplínách se v této době prosadily ženy (např. ve filmové režii aj.) a dosáhly pozoruhodných úspěchů i na mezinárodní scéně a lze říci, že z jejich úspěchů těžíme dodnes. Celou práci doprovází obsáhlý seznam studované literatury a z využitých citací je zřejmé, že se na svůj úkol velmi zodpovědně připravovala.

Vzhledem ke všem zde uvedeným skutečnostem doporučuji práci k obhajobě.

V Praze dne 26.5.2009

PhDr. Petra Hoftichová

